

Sygn. akt: III U 666/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak
Protokolant:	sekretarz sądowy Sylwia Wójcik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 marca 2016 r. w O.

sprawy z odwołania T. B.

przy udziale ubezpieczonej E. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania T. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 08.09.2015r. **nr** (...)

orzeka:

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż E. B. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność pod nazwą P.H. (...) T. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 01.01.2015r.,
- odstępuje od obciążania organu rentowego kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08.09.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. stwierdził, że E. B. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność pod nazwą P.H. (...) T. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowym oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 01.01.2015r.

Płatnik składek T. B. odwołał się od tej decyzji. Stwierdził, że E. B. była osobą współpracującą przy jego pozarolniczej działalności gospodarczej.

W konkluzji wniósł o uznanie, że od dnia 01.01.2015r. E. B. podlegała z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Ubezpieczona E. B. przyłączyła się do odwołania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania.

Podniósł, że E. B. nie podjęła współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jej męża T. B., a wykonywała jedynie sporadycznie czynności w ramach pomocy rodzinnej. Nadto organ rentowy podniósł, że E. B. została zgłoszona od podstawy wymiaru 9.890zł, która jest bardzo wysoka w porównaniu z pracownikami i nie zasługuje na ochronę prawną, gdyż zdaniem organu rentowego zgłoszenie E. B. do ubezpieczeń miało jedynie na celu wykorzystanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. B. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 11.09.2006r. Jest to sklep z artykułami metalowymi i elektronarzędziami. Od dnia 26.07.2010r. T. B. zawarł umowę o pracę z E. G. (aktualnie B.) na czas nieokreślony. Zatrudniona została na stanowisku przedstawiciela handlowego.

Dnia 25.06.2011r. T. B. i E. G. zawarli związek małżeński.

Od dnia 20.02.2013r. do dnia 11.09.2013r. E. B. przebywała na zwolnieniu lekarskim związanym z ciążą, a od dnia 12.09.2013r. do dnia 10.09.2014r. – na zasiłku macierzyńskim.

Po zakończonym zasiłku macierzyńskim E. B. nie angażowała się w sprawy związane z działalnością męża. Postanowiła rozpocząć własną działalność gospodarczą polegającą na handlu odzieżą używaną. Chciała ubiegać się o dofinansowanie tej działalności z Powiatowego Urzędu Pracy. Jednakże ostatecznie uzgodniła wraz z mężem, że nie będzie prowadzić własnej działalności, natomiast będzie wspomagała go w działalności prowadzonej przez niego.

Dlatego T. B. zgłosił ją od dnia 01.01.2015r. jako osobę współpracującą z nim. Wobec powyższego od tej daty E. B. sprzedawała w sklepie, robiła zamówienia towaru, wypisywała faktury, dokonywała przelewów, załatwiała formalności u księgowej.

Od dnia 09.04.2015r. E. B. przebywała na zwolnieniu lekarskim związanym z ciążą, a następnie korzystała z zasiłku macierzyńskiego. Dziecko urodziło się dnia (...) przed terminem planowanego porodu, gdyż pojawiły się komplikacje związane z konfliktem serologicznym.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

zeznania świadków: A. B. (k.40), P. Ł. (k.40-40v), E. P. (k.40v), R. S. (k.40v) i zeznania złożone w charakterze stron: odwołującego T. B. (k.55v) i ubezpieczonej E. B. (k.55v-56) oraz dokumenty znajdujące się w aktach ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

na wstępie podkreślenia wymaga, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ i art. 477¹⁴ k.p.c.) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności (por. postanowienie SN z dnia 22 lutego 2012r. w sprawie II UK 275/11, publik. LEX nr 1215286).

Podkreślić w tym miejscu należy, że przedmiotem niniejszego sporu nie jest wysokość podstawy wymiaru składek, ale spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy E. B. od dnia 01.01.2015r. ma status prawny osoby współpracującej w rozumieniu art.8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.Dz.U. z 2013, poz.1442 ze zm.), a w konsekwencji, czy zachodzą przesłanki z art.6 ust. 1 pkt 5, art.11 ust.

2 i art.12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 5 ustawy systemowej do objęcia jej obowiązkowo od tego dnia ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym oraz dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym.

Zgodnie z **art.6 ust.1 pkt 5** oraz **art.12 ust.1** w/w ustawy - osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu. W myśl **art.13 pkt 5** tej ustawy dla osób współpracujących obowiązek ubezpieczenia powstaje od dnia rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności do dnia zakończenia tej współpracy. Natomiast w myśl **art.11 ust.2** w/w ustawy - dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10.

Zgodnie natomiast z **art.8 ust.11** w/w ustawy - za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że E. B. od 01.01.2015r. współpracowała przy prowadzeniu przez męża działalności gospodarczej pod nazwą (...).

Z zeznań świadków A. B., P. Ł., E. P. i R. S. wynika, że E. B. od dnia 01.01.2015r. podjęła współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez męża. Świadek A. B. jest ojcem T. B.. Sam jest przedsiębiorcą i z jego zeznań wynika, że odradzał synowej utworzenie własnej działalności gospodarczej. Ostatecznie od stycznia 2015r. E. B. została osobą współpracującą z T. B.. Świadek stwierdził, że wykonywała podobne czynności do tych, gdy pracowała jako pracownik: sprzedawała w sklepie, składała zamówienia, wystawiała faktury, robiła przelewy, załatwiała sprawy biurowe. Świadkowie P. Ł. i E. P. są klientami sklepu (...) i widywali E. B. na początku 2015r. w sklepie, gdy sprzedawała lub wystawiała faktury. Świadkowie byli zorientowani, że E. B. wcześniej pracowała w sklepie, a potem miała w tej pracy przerwę związaną z ciążą. Z ich zeznań wynika, że w 2015r. albo w sklepie byli oboje małżonkowie B. albo jedno z nich. Ponadto świadkowie widzieli w sklepie także serwisanta. Natomiast świadek R. S. jest przedstawicielem handlowym i przyjeżdża z ofertami do sklepu (...). Z jego zeznań także wynika, że po przerwie – E. B. w 2015r. powróciła do sklepu. Świadek określił, że oboje małżonkowie B. są osobami decyzyjnymi i podejmują samodzielnie decyzje o zamówieniach do sklepu.

Sąd dał wiarę zeznaniom tych świadków. Ich zeznania wzajemnie się uzupełniają. Świadkowie spontanicznie opisywali swe spostrzeżenia związane z obecnością E. B. w sklepie oraz opisywali czynności, przy których ją widzieli.

Wobec powyższego Sąd uznał, że z materiału dowodowego w sposób jednoznaczny wynika, że E. B. podjęła współpracę przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej swego męża. Cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy działalności gospodarczej”, o której mowa w art.8 ust.11 w/w ustawy - są występujące łącznie: a) istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, b) bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej, c) stabilność i zorganizowanie oraz d) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót (tak wyrok SN z dnia 06.01.2009r., IIUK 134/08). Natomiast w wyroku z dnia 20.05.2008r. Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej powodującą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych uznać należy taką pomoc udzieloną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu (IIUK 286/07).

Zdaniem Sądu współpraca E. B. w prowadzeniu działalności gospodarczej przez jej męża spełniała wszystkie ww. kryteria. E. B. była doskonale zorientowana w specyfice funkcjonowania sklepu. Uprzednio przez kilka lat pracowała w tym sklepie jako pracownik na stanowisku przedstawiciela handlowego. Aktualnie E. B. jest żoną T. B.. Zatem już choćby z tego faktu musiała zmienić się specyfika współpracy pomiędzy nimi. Trudno w takiej sytuacji kontynuować współpracę jako pracownik-pracodawca. Natomiast w pełni uzasadnione jest, że skoro dochód ze sklepu stanowił jedyne źródło utrzymania rodziny, to E. B. wspomagała działania męża, aby dochody te były jak największe. W

związku z tym sprzedawała w sklepie na zmianę z mężem, obniżając w ten sposób koszty, gdyż nie było potrzeby zatrudniania sprzedawcy. W tym okresie zatrudniony był jedynie Ł. G. (brat cioteczny E. B.) na stanowisku serwisanta. Ponadto samodzielnie składała zamówienia, wystawiała faktury, robiła przelewy, załatwiała sprawy biurowe. Dzięki jej zaangażowaniu w firmę i przejściu przez nią części obowiązków, które do tej pory wykonywał T. B., możliwe było poszerzenie zakresu działalności sklepu, co powodowało zwiększenie dochodów firmy. Podkreślić także należy, że osoba współpracująca nie ma obowiązku wykonywania pracy przez 8 godzin dziennie. Nie jest bowiem pracownikiem. Natomiast z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że współpracą E. B. była stała i miała bezpośredni związek z działalnością męża, a wykonywana była przez znaczącą część dobowego czasu pracy. Było to tym bardziej możliwe, że sklep mieści się przy domu jej teściów, którzy opiekowali się starszym dzieckiem.

Okoliczność, że od dnia 09.04.2015r. E. B. przebywała na zwolnieniu lekarskim związanym z ciążą, nie ma znaczenia dla oceny, czy doszło do współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Podkreślić należy, że nie ma nawet bezpośredniego związku czasowego z podjęciem współpracy a początkiem okresu zwolnienia lekarskiego. Jest to bowiem okres ponad 4-miesięczny. Nadto niezależnie od tego – podkreślić należy, że o ocenie, czy dana osoba jest osobą współpracującą, decyduje jedynie okoliczność, czy E. B. podjęła współpracę z mężem przy jego działalności. Współpraca z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność jest bowiem konsekwencją faktycznej współpracy podmiotów wymienionych w treści art.8 ust. 11 ustawy systemowej, pozostających z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność we wspólnym gospodarstwie domowym, przy wykonywaniu tej działalności. Całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie przekonuje natomiast, iż E. B. wręcz powinna być objęta ubezpieczeniem jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą. Spełnia bowiem wszelkie kryteria, o których mowa w art.8 ust.11 ustawy systemowej: jest żoną osoby prowadzącej działalność gospodarczą, pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracuje przy prowadzeniu tej działalności.

Odwołujący T. B. i ubezpieczona E. B. prezentowali stanowisko, że w chwili podejmowania decyzji o współpracy E. B. nie była w drugiej ciąży. Wprawdzie dziecko urodziło się dnia (...), lecz było wcześniakiem. Sąd nie prowadził szczegółowego postępowania dowodowego na tę okoliczność. Sąd zgadza się bowiem z linią orzecznictwa, zgodnie z którą podjęcie współpracy przez kobietę w ciąży przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeżeli współpraca ta była faktycznie wykonywana (tak SA w Gdańsku w wyroku z dnia 21.01.2014r. IIIAUa 794/13).

Mając to na uwadze, Sąd na mocy **art.477¹⁴§2 kpc.** zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż E. B. od dnia 01.01.2015r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na mocy art.102 kpc, odstępując od obciążania organu rentowego kosztami postępowania w sprawie. Sąd stanął bowiem na stanowisku, że zgłoszenie E. B. do ubezpieczeń z maksymalną podstawą w sytuacji, gdy po kilku miesiącach urodziła ona dziecko i korzystała z zasiłku macierzyńskiego, mogło wzbudzić w organie rentowym uzasadnione wątpliwości co do tego, czy rzeczywiście doszło do podjęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Dopiero szczegółowe postępowanie przeprowadzone przed Sądem mogło pozwolić na ustalenie, czy rzeczywiście do takiej współpracy doszło. Dlatego Sąd uznał, że zachodzą szczególne okoliczności, o których mowa w powoływanym przepisie.

Z tych względów Sąd orzekł w punkcie 2 na mocy **art.102 kpc.**